

HRM:s verksamhets- och ekonomiplan för 2023–2025

Styrelsen 14.10.2022 § 128

Föredragande
Beredare

Verkställande direktör Tommi Fred
Ekonomidirektör Minna Haapala, tfn 050 451 0030
Controller Paula Mäkilaurila, tfn 09 1561 2110

Allmänt

HRM:s samkommunsstämma ska enligt kommunallagen godkänna samkommunens budget för följande år före utgången av det innevarande året. I samband med detta ska stämman också godkänna en ekonomiplan för tre eller flera år (planperiod). Budgetåret är planperiodens första år.

I budgeten och ekonomiplanen godkänns samkommunens operativa och ekonomiska mål och de ska utarbetas så att förutsättningarna för att sköta samkommunens uppgifter tryggas.

Enligt HRM:s grundläggande avtal ska medlemsstädernas utlåtanden om verksamhets- och ekonomiplanen begäras innan planen godkänns. HRM:s styrelse behandlade 17.6.2022 den preliminära verksamhets- och ekonomiplanen för 2023–2025 och beslutade att begära att medlemsstäderna avger utlåtanden om den senast 31.8.2022. Utlåtandena antecknades för kännedom i styrelsen 23.9.2022.

I utarbetandet av budgeten och ekonomiplanen har räntabilitetsmålet varit att den årliga räntabiliteten förbättras med i genomsnitt 1,5 procent.

Budgeteringen av försäljningsintäkterna beaktar ändringar i verksamhetsvolymerna och verksamheten samt vattenförsörjningens och avfallshanteringens preliminära taxaförändringar.

Som den allmänna ändringen i kostnadsnivån för budgetåret 2023 har man använt 4 procent om ingen noggrannare prognos varit tillgänglig. För planåren 2024 och 2025 har man å sin sida använt 2 procent som ändringen av kostnadsnivån om ingen noggrannare uppskattning varit tillgänglig.

Vattenförsörjningens och avfallshanteringens investeringar grundar sig på det 10-åriga investeringsprogrammet som HRM:s styrelse godkände i maj 2022. För investeringarna relaterade till verksamhets- och ekonomiplanen för 2023–2025 har man föreslagit årliga preciseringar på grund av uppskjutningen av entreprenader och förberedelserna inför prisökningar inom entreprenads- och utrustningsanskaffning. Dessutom föreslås ringa projektändringar i investeringarna.

Verksamhets- och ekonomiplanförslaget beaktar städernas utlåtanden och inkluderar preciseringar som orsakats av ändringar i HRM:s verksamhet och verksamhetsmiljö som skett under sommaren och hösten.

Mål

Målsättningen för och budgeteringen av HRM:s verksamhets- och ekonomiplan 2023–2025 grundar sig på strategin 2030 som HRM:s styrelse föreslagit och som samkommunsstämman fattar beslut om i november 2022. Målsättningen och budgeteringen grundar sig också på ägarstyrningens mål i medlemskommunerna. De fyra tyngdpunkterna i den föreslagna strategin 2030 och de totalt tio strategiska mål som genomför dessa är följande:

- Miljöansvar: Kolneutral huvudstadsregion, I centrum för den cirkulära ekonomin och En ren Östersjö

- Förändringar i arbetslivet: Attraktiv och hållkraftig arbetsgivare och Kompetent personal som utvecklas
- Hållbar ekonomi: Effektiv och ekonomisk verksamhet och Balanserad ekonomi
- Invånarupplevelse: Ansvarsfulla tjänster som utvecklas, Tryggt dricksvatten och Verksamhet med omsorg om närmiljön

Verksamhet

Energibesparingen uppskattas även påverka kundernas vattenförbrukning, och på grund av detta har volymprognosen på vattenmängden som faktureras uppskattats nedåt för 2023 jämfört med den preliminära verksamhets- och ekonomiplanen. Mängden vatten som produceras under 2023 uppskattas uppgå till 97,2 miljoner m³ och den fakturerade vattenförsäljningen till 75,3 miljoner m³ (prognosen 2022 var 75,2 miljoner m³). Mängden avloppsvatten som behandlas vid Viksbacka och Blombackens avloppsreningsverk uppskattas uppgå till totalt 154,8 miljoner m³ under 2023.

År 2023 genomförs cirka 8,9 miljoner tömningar av avfallskärl vid kundfastigheter och mängden avfall som transporteras uppgår till cirka 386 000 ton. Cirka 203 000 ton avfall transporteras till Vanda Energis avfallskraftverk för energiutvinning. Cirka 230 000 ton avfall tas emot vid Käringmossens avfallshanteringscentral.

Personal

Det kvantitativa personalbehovet har bedömts i personalplanen för 2023–2025. Den genomsnittliga personalmängden i planen är sammanlagt 867,6 årsverken för 2023.

Driftsekonomi

HRM:s verksamhetsintäkter uppgår till 426,9 miljoner euro år 2023, vilket är 25,5 miljoner (6,4 procent) mer än i prognosen 2022. Budgeteringen av försäljningsintäkterna beaktar ändringar i verksamhetsvolymerna och preliminära prisförändringar enligt ekonomimodellerna. Utvecklingen av rörelsekostnaderna har granskats noggrant. Utöver detta målmedvetna tyglade av kostnaderna måste kundavgifterna dock höjas för att det ska vara möjligt att ta steg mot det strategiska målet att minska tilläggsskulder och balansera ekonomin.

En realhöjning på 3 procent planeras för avgifterna för vattenförsörjningen för 2023 utöver den 7 procent som påverkas av inflationen. Driftsekonomi ansträngs av en mycket kraftig ökning i kostnaderna för såväl ämnen och tillbehör som energi. Finansieringen av vattenförsörjningens investeringar på ett hållbart sätt förutsätter realhöjningar i avgifterna under hela planperioden. Vad gäller planåren 2024 och 2025 beaktar avgifterna en inflation på 2 procent och en realhöjning på 3 procent. Byggandets volym uppskattas sjunka under planperioden, vilket syns som färre anslutningsavgifter.

Avfallshanteringens verksamhetsintäkter uppskattas öka något. Mängden blandavfall uppskattas fortfarande minska medan mängderna fraktioner som utnyttjas och återvinns förväntas öka. Priserna på metall och el är förknippade med mycket osäkerhet, vilket har en stor inverkan på inkomsterna från dem. Totalinkomsten utökas av den utvidgade separata insamlingen av bioavfall och av taxaförändringar. En höjning på 4,5 procent planeras för priserna. Höjningen motsvarar den uppskattade

ökningen av kostnadsnivån särskilt vad gäller transport och behandling av avfall.

Kommunandelar från medlemskommunerna utgör cirka en procent av HRM:s verksamhetsintäkter. Med kommunandelar täcker man de verksamhets- och kapitalkostnader inom region- och miljöinformation och klimatinformationen som inte kan täckas med intäkter från serviceproduktionsförsäljningen och produktfinansieringarna. Kommunandelarna som faktureras år 2023 uppgår till 4,49 miljoner euro, med en tillväxt på 3,3 procent från det föregående året. Det kumulativa överskottet på 0,547 miljoner euro enligt 2022 års resultatprognos har riktats till fullo på planperioden på ett sätt som minskar kommunandelarna i början.

HRM:s rörelsekostnader uppgår till 213,1 miljoner euro år 2023, vilket är 6,6 miljoner (3,0 procent) mindre än i 2022 års prognos. Budgeteringen av rörelsekostnaderna beaktar ändringar i verksamheten och de mest betydande kända kostnadsändringarna. För 2023–2025 beaktar utgifterna kostnader på totalt 17 miljoner euro för rivningen av anläggningen i Finno och en reserv på 17 miljoner euro görs i kostnadskalkylen för 2022. Energipriserna uppskattas nå toppen under budgetåret, och priserna antas inte sjunka ner till 2021 års nivå under planåren efter detta. Personalkostnaderna innefattar löneavtalets inverkan på 2,3 procent för 2023 och för andra år i enlighet med löneavtalet.

Verksamhetsbidraget som uppstår som skillnaden mellan verksamhetsintäkterna och -kostnaderna uppgår till 215,9 miljoner (50,6 procent) år 2023, medan den enligt prognosen uppgår till 183,9 miljoner (45,8 procent) år 2022. Skillnaden beror till stor del på reserven för 2022 för rivningen av anläggningen i Finno och på försäljningsintäkternas uppskattade tillväxt. Under planåret 2024 förbättras verksamhetsbidraget och uppgår till 235,6 miljoner (52,9 procent), och år 2025 till 253,4 miljoner (54,5 procent).

Nettofinansieringskostnaderna år 2023 är 77,9 miljoner. Av räntekostnaderna är 59,8 miljoner euro räntor som betalas ut till medlemskommunerna för etableringslån. Finansieringskostnaderna beaktar en reserv på 4,5 miljoner euro. Reserven innefattar en kalkylmässig skatteförhöjning och dröjsmålsränta till följd av justering av alltför stora räntekostnadsavdrag i HRM:s inkomstbeskattning under skatteåren 2015, 2016, 2018 och 2019. Grundkapitalräntan som medlemskommunerna började ta ut år 2021 uppgår till 0,5 procent år 2022, till 1,0 procent åren 2023–2024 och till 1,5 procent år 2025. I avkastningen på investeringar har budgeterats dividendinkomster på 1,5 miljoner euro för 2023 och 1,0 miljoner euro för 2024–2025 från Uudenmaan Woima Oy. Under planperioden ökar nettofinansieringskostnaderna och uppgår till 78,5 miljoner euro år 2025. Årsbidraget som uppstår efter verksamhetsbidraget och finansieringsposterna visar de internt tillförda medel som efter löpande utgifter blir kvar för investeringar och amorteringar på lån. År 2023 är årsbidraget 138,0 miljoner euro medan investeringarna och amorteringarna på lån uppgår till totalt 281 miljoner. Särskilt på nivån planerad för finansieringen av vattenförsörjningens investeringar måste nytt externt lån på ett belopp på totalt cirka 425 miljoner euro tas under hela planperioden.

Efter avskrivning av de bestående aktiva (anläggningstillgångar) som dras av från årsbidraget uppvisar räkenskapsperiodens resultat ett underskott på 13,9 miljoner euro år 2023, ett överskott på 9,9 miljoner år 2024 och ett överskott på 20,4 miljoner år 2025. Efter bokning av avskrivningsdifferens förknippade med den tidigare upplösningen av

avfallshanteringens investeringsreserv uppgår räkenskapsperiodens underskott till 13,8 miljoner euro år 2023.

Investeringar

Vattenförsörjningens och avfallshanteringens investeringar grundar sig på det 10-åriga investeringsprogram som HRM:s styrelse godkände i maj 2022. Smärre justeringar har gjorts i programmet på grund av ändringar i tidtabeller och omfattning. År 2023 uppgår investeringarna till totalt 205,8 miljoner euro, varav 177,0 miljoner är vattenförsörjningens investeringar och 24,3 miljoner avfallshanteringens.

Färdigställandet av Blombackens avloppsreningsverk sänker vattenförsörjningens totala investeringar under planåren till genomsnittligt cirka 180 miljoner euro per år. Nivån på vattenförsörjningens investeringar förblir dock hög under planperioden huvudsakligen på grund av den fortsättningsvis höga nivån på medlemskommunernas infrastrukturinvesteringar. I synnerhet stora spårprojekt ökar storleken på dessa investeringar. Detta påverkar i synnerhet kostnaderna för flytt av ledningar och delvis kostnaderna för nätverkens saneringsinvesteringar. Kronbroarnas och Fiskehamnens spårvägsprojekt fortsätter under planperioden och dessa är typiska exempel på periodens spårprojekt. Dessutom är man förberedd på flytt av ledningar som stadsbanan i Esbo orsakar. Den planläggningsenliga utvidgningen av områdesnätverket förblir på en stabil hög nivå.

Eftersom stadsbaserade investeringar förblir stora har HRM:s vattenförsörjning varit tvungen att anpassa investeringar genom att skjuta upp vattenförsörjningsbaserade projekt. Trots detta förblir även vattenförsörjningsbaserade investeringar på en relativt stabil nivå. Höjningen av kapacitet och totalrenoveringen vid Långforsens vattenreningsverk, byggnadssaneringen av Långforsens PK1 och saneringen av yttertaket och fasaderna vid Gammelstadens sedimenteringshall fortsätter inom vattenreningens saneringsinvesteringar.

Inom vattendistributionens nyinvesteringar förstärks bland annat vattendistribution mot Helsingfors-Vanda flygplats. Inom avloppsnätets nyinvesteringar i området kring Aleksis Kivis gata utförs betydande förnyelser av avloppsnätet. I detta ingår även separering av det kombinerade avloppssystemet. De största objekten inom glesbygdsområdet är Kila, Ripuby och Reuna. Stora stadsbaserade saneringar genomförs utöver ovan nämnda stora spårprojekt särskilt i Helsingfors, där man bygger ett flertal matarleder såsom Åttans gator, Backasgatan, Mannerheimvägen och området kring Aleksis Kivis gata.

Lokaltjänstbaserade investeringar siktar i första hand på ansvarsfulla tjänster som utvecklas och på att förbättra dessa. Investeringarna riktas så att de svarar på kundgruppernas långsiktiga behov. Nybyggnads- och kompletteringsarbetet vid Stensböle Sortti-station vars syfte är att förbättra kundtjänsten och stationens logistik färdigställs under budgetåret. Nya byggplatser söks aktivt för Sortti-stationer under budgetåret och dessutom fortsätter man med utvecklingen av Sortti-koncepten.

Behandlingstjänstbaserade investeringar fokuserar på att ta han om närmiljön samtidigt som de främjar den cirkulära ekonomin, säkerställa verksamheten vid avfallshanteringscentralen och minimera miljöskador. Med investeringarna strävar man efter att förebygga utsläpp av gaser och möjliggöra effektiv omvandling av biogaser från avstjälningsplatser till energi vid gaskraftverk. Under budgetåret startas också investeringar för styrning av rötresten från biogasanläggningen till användning inom jordbruket.

Under budgetåret och planperioden investerar man i byggandet av en ny cell T2 vid avstjälningsplatsen för farligt avfall och beredningen av nedläggningen av den gamla cellen T1 som behandlingstjänstbaserade investeringar. Styrning av slagg från avfallskraftverk till användning inom jordbyggnad förutsätter fältområden för behandling, relatering och lagring av slagg.

Under budgetåret och planperioden anskaffas en betydande mängd avfallskärl när sorteringsskyldigheten omfattar även små fastigheter med 1–4 bostäder.

Finansiering

Etableringslånen från HRM:s medlemskommuner uppgår till totalt 1,1 miljarder euro. Utöver dessa har HRM enligt prognosen tagit långfristigt lån från utomstående finansinstitut cirka 769 miljoner euro vid slutet av 2022 om 2022 års internt tillförda medel och investeringar realiseras enligt årsprognosen.

De internt tillförda medlen räcker inte till att täcka samkommunens investeringsnivå och låneamorteringarna, och på grund av detta är man tvungen att ta nytt externt lån på totalt 425 miljoner euro under planperiodens samtliga år, beroende på investeringsnivån som realiseras. Under planperioden amorteras totalt cirka 265 miljoner euro på lån, varav 78 miljoner är amorteringar på medlemskommunslån. Den totala mängden långfristigt lån som tagits från utomstående är cirka 1 007 miljoner euro vid slutet av planperioden. Den kontinuerligt växande storleken på lån orsakar allt mer tryck på HRM:s ekonomi i och med växande utlåningsräntor och amorteringar. I den nya strategin är en balanserad ekonomi ett betydande fokusområde. Att balansera ekonomin förutsätter utöver ett produktivhetsprogram även att kundavgifter höjs inom båda branscherna.

På grund av stora investeringar inom de närmaste åren försvagas HRM:s självförsörjningsgrad under planperioderna och är 26,0 procent i slutet av 2025, medan den i det senaste bokslutet var 27,7 procent. Överskotten för 2024 och 2025 ökar måttligt det egna kapitalet, men tillväxten av främmande kapital på grund av den externa lånefinansiering som behövs för att finansiera planerade investeringar försvagar självförsörjningen.

Beslutsförslag (TF)

Styrelsen beslutar att föreslå till samkommunsstämman att samkommunsstämman

a. godkänner Samkommunen Helsingforsregionens miljötjänsters verksamhets- och ekonomiplan för 2023–2025 enligt bilagan,

b. beslutar att befullmäktiga styrelsen att ta ett nytt långfristigt lån på högst 160 000 000 euro inom ramen för budgeten för 2023,

c. fattar beslut om budgetårets bundna anslag enligt följande:

- Vattenförsörjningens rörelsekostnader 124 380 000 euro,
- Vattenförsörjningens investeringskostnader (netto) 177 000 000 euro,
- Avfallshanteringens rörelsekostnader 87 400 000 euro,
- Avfallshanteringens investeringskostnader (netto) 24 270 000 euro.

Beslut

Styrelsen fattade beslut enligt förslaget.

Beslutsförslag	Samkommunsstämman a. godkänner Samkommunen Helsingforsregionens miljö tjänsters verksamhets- och ekonomiplan för 2023–2025 enligt bilagan, b. befullmäktigar styrelsen att ta ett nytt långfristigt lån på högst 160 000 000 euro inom ramen för budgeten för 2023, c. fattar beslut om budgetårets bundna anslag enligt följande: – Vattenförsörjningens rörelsekostnader 124 380 000 euro, – Vattenförsörjningens investeringskostnader (netto) 177 000 000 euro, – Avfallshanteringens rörelsekostnader 87 400 000 euro, – Avfallshanteringens investeringskostnader (netto) 24 270 000 euro.
Beslut	Samkommunstämman fattade beslut enligt förslaget.
Bilaga	- Slutgiltig verksamhets- och ekonomiplan 2023–2025